

SCHILDERSHOF – H. VINCENTIUSVERENIGING - SCHILDERSGASTHUISHOEVE

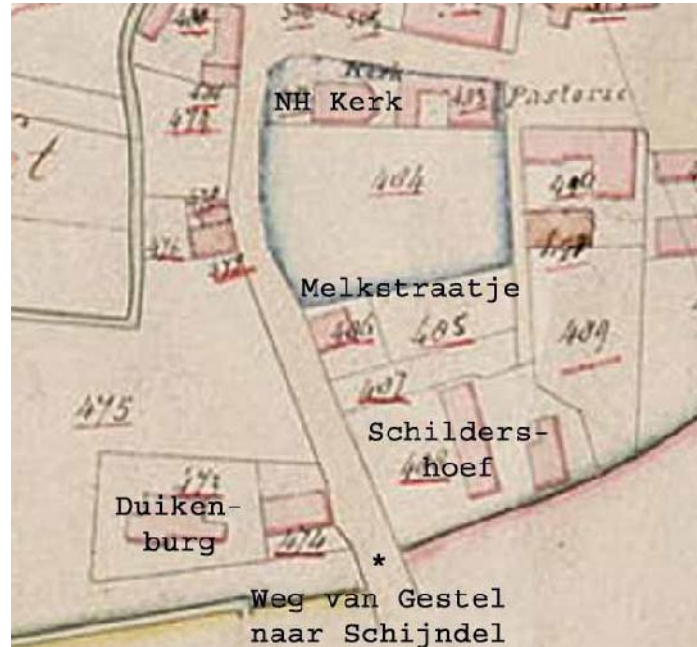
Het verbindingsstraatje voorlangs het Protestantencentrum op het Petrus Dondersplein naar de Schijndelseweg draagt sedert 1952 officieel de naam **Schildershof**.

Op de plaats van het Protestantencentrum stond in 1532 al het huis “**De Swaan**”, dat door de gemeentesecretaris Jacob Meurs opnieuw opgebouwd is en in 1807 door hem aan het Hervormd Kerkgenootschap werd verkocht samen met een daarop staand klein huisje gelegen aan het **Melkstraatje** (het deel van de Schildershof uitkomend op de huidige Schijndelseweg). Jacob had zelf namelijk “**De Ruwenberg**” gekocht. Door de achterkleindochter van de achterkleindochter van Jacob Meurs, Sonja van der Voort, is een levensbeschrijving van Jacob gemaakt : “Jacob Meurs, een dorpssecretaris in de Franse tijd” (BHIC toegnr.1590 invnr. SMDOC.0271)

Bij een verbouwing in 1983 van het voormalig gemeentehuis werd in een van de opslagruimten een oude kist gevonden, waarin zich het archief van de “Vereniging van de H. Vincentius” bevond. Dit archief ligt ter inzage in het Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC toeg.nr.5041).

De vereniging is in 1851 opgericht o.a. naar aanleiding van een aantal rampen, die zich in onze gemeente in korte tijd na elkaar opvolgden , volledige mislukking van de aardappelooft in 1846, waardoor ca 130 gezinnen in de grootste armoede kwamen te verkeren, een cholera-epidemie in 1849 en een watersnood in 1850.

Op aanmoediging van de Zeer Eerw. Heer pastoor L. van der Dussen werd besloten over te gaan tot oprichting van de H. Vincentius van Paulo in de Parochie van Sint Michaël, de oprichtingsdatum is 10 februari 1851. De Vincentianen van die tijd zagen in dat de mensen aan het werk moesten worden gezet voor de leniging van de materiele nood en om de bedelarij en landloperij te bestrijden. Men begon met de jeugd door een koehaarspinnerij op te starten in de beneden lokalen van het gemeentehuis, deze ruimte bleek spoedig te klein. In 1853 werd de huizing genaamd “**Schildershoef**” (kad.nr. F812) aangekocht om hierin de spinnerij en een vergaderlokaal voor de vereniging te vestigen. Voor de ligging van de Schildershoef zie onderstaande schets :

Uitsnede uit kadasterkaart van 1832

In het Stadsarchief van Den Bosch wordt de Schilders hoeve al in 1500 vermeld in het volgende archiefdocument:

289 **Schildersgasthuis**, 1500 – 1811

Testament ten overstaan van notaris Johannes Wilhelmi de Balen van **Jan Schilder**, waarbij hij het door hem gestichte gasthuis begiftigt met twee huizen op Uilenburg, het voor 8 vrouwen, 4 van vaders en 4 van moederszijde, als provisoren aanstelt de deken van de Sint-Jan, de prior van de Kruisbroeders en de proosten van de Onze Lieve Vrouwe Broederschap en het onder andere begiftigt met **een hoeve op de Plaetse** te Sint-Michielsgestel. 1500 augustus 22 authentiek afschrift 1732 (Stadsarchief Den Bosch)

Ook in het Register van de inkomsten der pastorie van de Heerlijkheid St. Michiels Gestel getrokken uit twee oude registers anno 1589 en 1639 wordt de Schildershoeve vernoemd :

“het vijfde perceel : **heesackeren**

dit perceel der thienden wordt genoemd de heesackers daer onder sorteert **Schilders hoeve** met de novalien van het schoor, ofte **schoorthiendeken**” (ARR Bergen op Zoom nr. 2832)

En in 1661 :

fol.143v

Diverse Gestelnaren verklaren ' waerachtich te sijn dat de vs. heere requirant [de heer Godefridus Maximilianus van der Sluijs licenciaet in de rechten) opten 7e februari lestleden wesende maendach ten huuse van hem attestant (Jan Jan Michielszen pachter van de **hoeve van het Schildersgasthuis gelegen binnen St.M.Gestel** en Aert Corstiaens zijn knecht van 28) is aengecomen met een swart bles hengstperdt vanuit Brussel onderwech naer Den Bosch, dat dyertijt soo excessive hooge water was dat wel de hellicht van Gestel onder d'waeter was, dat oock de heele stadt van 'sHertogenbosch was onder waeter gelooopen sulcx datmen niet en conde uyt off in gaen, waer deur de heere requirant niet connende sijn perdt gebruycken genootsaect is geweest tselve perdt te laeten ten huuse van hem attestant dwelck aldaer heeft gestaen elff daegen achter malkanderen sonder oyt van stal te gaen ende verclaerden de attestanten dat sijn middelertijt het geruerde perdt wel trouwelick hebben gevuedert met goet hoij ende alle daege sijn haever gegeven gelijk sulcx behoort ende attetanten souden begeren dat hunne eygen perden werden gevuedert - actum 4 februari 1661.

Bron:

http://www.henkbeijersarchieffcollectie.nl/historisch_onderzoek/Schijndel_notarissen/vdheuvel.doc

De hoeve van de 't Schilders Gasthuis ten Bosch was 45 Lopense 3 Roeijen groot (ca 7,5 ha) en had verder nog een mergen half hooi in de hoeve gelegen en 1,5 schaar weide soo in **den Gestelschen Bosch** als in **het Rot** gelegen (met de respectievelijke leggers nummer in het Plaetsboek of d'n Theetsen Ligger P1, P2 en P3), zo staat vermeld in de liggers van 1663 tot 1785.

(BHIC GA 5039 61 t/m 91)

Omstreeks 1790 heeft de Heer Doctor Thomas Johannes Josephus Robert, die in **het huis Duikenburg** (zie schets) woonde, de Schildershoeve gekocht van het Schildersgasthuis in Den Bosch.

Terug naar de Vincentiusvereniging in de kroniek geschreven bij het 100 jarig bestaan lezen we verder het volgende :

In 1857 waren er in de koehaarspinnerij 70 jongens werkzaam, in 1874 kwam hieraan een einde door het verbod op kinderarbeid door het zogenaamde Kinderwetje van van Houten.

De naam Schildershoeve was ondertussen gewijzigd in het **Gebouw Schildershof**. Hierin was naast de spinnerij 1855 ook een schoollokaal voor meisjes gevestigd en in 1858 werd er een tweede lokaal gebouwd. In 1882 kwam er ook een einde aan het meisjesonderwijs, wat werd overgenomen door de Eerwaarde Zusters van het Liefdesgesticht. De schoollokalen en de koehaarspinnerij werden verbouwd tot twee woningen. Het **Vincentiuslokaal** is nog lang in gebruik gebleven, uit de kadastrale gegevens blijkt dat de laatste onroerende goederen in 1970 werden verkocht. De vereniging is nooit opgeheven maar leidt de laatste jaren een slapend bestaan, dit schrijft archivaris J.C.M. Mikkers in 1994 in de Inventaris van de gedeponeerde archieven van Sint-Michielsgestel.

Foto's van het Schildershof en van diverse documenten in dit artikel genoemd vind U op :

<http://gestelnatuurlijk.mijnalbums.nl/>

Jef van Veldhoven

Lid van de Heemkundevereniging “De Heerlijkheid Herlaar”

December 2008